V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **215** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 17 maart 2010 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 tot vaststelling van de ontwikkelingsdoelen Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs en tot wijziging van sommige eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het secundair onderwijs

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Kathleen Deckx

verzendcode: OND

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:
de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de dames Katleen Martens, An Michiels, Gerda Van Steenberge;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Erik Arckens, Frank Creyelman, Chris Janssens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Mia De Vits, de heer Chokri Mahassine;
mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck, de heer Willy Segers;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:
215 (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 4 en 9 maart 2010 het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 tot vaststelling van de ontwikkelingsdoelen Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs en tot wijziging van sommige eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het secundair onderwijs.

1. Toelichting door de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

De *minister* legt uit dat de vigerende decreetgeving bepaalt dat eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden vastgelegd door het Vlaams Parlement bij wijze van bekrachtiging van een besluit van de Vlaamse Regering, genomen na advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). De Vlaamse Regering legt het besluit ten laatste één maand na de goedkeuring ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Het voorliggende dossier heeft betrekking op de ontwikkelingsdoelen 'Nederlands voor nieuwkomers' in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs, op de eindtermen 'Moderne vreemde talen' in de tweede en derde graad van het gewoon beroepssecundair onderwijs en op de eindtermen 'Nederlands taalbeschouwing' in de tweede en derde graad aso, tso en kso (algemeen secundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, kunstsecundair onderwijs) zoals die door de Vlaamse Regering op 16 oktober 2009 definitief zijn goedgekeurd.

Ter herinnering zegt de minister dat eindtermen minimumdoelen zijn die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingengroep in Vlaanderen. Het gaat enerzijds om een minimum aan kennis, inzicht en vaardigheden die de leerlingen verwerven tijdens het leerproces, en anderzijds een minimum aan na te streven attitudes.

Ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs zijn minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de overheid wenselijk acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie en die de school bij haar leerlingen moet nastreven.

Vakgebonden eindtermen/ontwikkelingsdoelen dienen op een herkenbare wijze in de leerplannen verwerkt. In de onthaalklas zijn de ontwikkelingsdoelen de basis voor individuele leertrajecten, niet voor leerplannen.

Eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn sinds 1997 van kracht in de eerste graad van het secundair onderwijs. Vanaf 1 september 2001 werden de eindtermen gradueel ingevoerd in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs. Het Vlaamse regeerakkoord 2004-2009 stelde dat op basis van een evaluatie een herdefiniëring en mogelijke vermindering van het aantal eindtermen en ontwikkelingsdoelen zou worden doorgevoerd. Hieraan is invulling gegeven door de meest dringende zaken aan te pakken in plaats van een langdurig en allicht weinig efficiënt proces van opfrissing van het hele pakket op te starten. Wat de meest dringende zaken zijn, bleek uit een aantal evaluatie- en referentiegegevens zoals peilingonderzoek en inspectiegegevens.

Deze selectieve benadering op basis van evaluatiegegevens en duidelijke prioriteiten, vermijdt een overbelasting van leraren in het implementeren van innovaties. De beleidsnota Onderwijs 2009-2014 bouwt verder op deze redenering en stelt in de operationele doelstellingen een aantal wijzigingen voorop. De ontwikkelingsdoelen voor anderstalige nieuwkomers, de eindtermen 'Vreemde talen' in het beroepssecundair onderwijs en 'Taalbeschouwing Nederlands' maken deel uit van de in de beleidsnota aangekondigde veranderingen.

De minister overloopt kort de belangrijkste voorgestelde vernieuwingen. Tijdens de vorige legislatuur werden de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor moderne vreemde talen geactualiseerd. Daarbij werd veel aandacht besteed aan een betere aansluiting tussen het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Voor het technisch en het

kunstsecundair onderwijs werden zowel Engels als Frans verplichte vakken in de basisvorming. Dit past in het streven van de Europese Unie naar het onderwijzen van ten minste twee vreemde talen. Meertaligheid is immers een belangrijk Europees agendapunt. Het betekent zowel het vermogen om verschillende talen te gebruiken als het samenleven van verschillende taalgemeenschappen in hetzelfde geografische gebied. In de B-stroom van de eerste graad werd Frans verplicht.

De minister vult deze veranderingen aan door in het beroepssecundair onderwijs één vreemde taal (Frans of Engels) te verplichten. Dit moet de leerlingen in staat stellen zich uit te drukken in functioneel, alledaags Engels of Frans. Deze eindtermen beogen dus een zelfredzaamheidsniveau in één vreemde taal. Deze vernieuwing vroeg een toevoeging aan de vakken van de basisvorming van het beroepssecundair onderwijs. Dit werd geregeld via het decreet van 8 mei 2009 betreffende het onderwijs XIX.

Om meer evenwicht te brengen tussen taalvaardigheid en taalstructuren werden tijdens de vorige legislatuur de eindtermen en ontwikkelingsdoelen 'Nederlands taalbeschouwing' voor het lager onderwijs en de eerste graad secundair onderwijs herzien. Als logisch vervolg daarop worden nu de eindtermen 'Taalbeschouwing' tweede en derde graad aso, kso en tso geactualiseerd op basis van dezelfde systematiek. Zo wordt niet alleen de verticale opbouw verzekerd, maar wordt ook het belang van taalbeschouwing en met name van grammatica versterkt op het ogenblik dat de leerlingen daar cognitief aan toe zijn. Een gunstig effect daarvan is ook dat studenten in het hoger onderwijs zullen kunnen terugvallen op een volwaardig aangeboden basiskennis in de laatste jaren van het secundair onderwijs. De Advieslijst taalbeschouwelijke termen Nederlands van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, die in 2009 verscheen, is daarbij een (vrijblijvend) hulpmiddel voor gelijkvormigheid en eenduidigheid voor lager en secundair onderwijs samen.

Het onthaalonderwijs is een specifiek en tijdelijk onderwijsaanbod dat anderstalige nieuwkomers voorbereidt op en ondersteunt bij hun instap in het Nederlandstalige secundair onderwijs. Het onthaaljaar zelf is zeer sterk gericht op de verwerving van het Nederlands. Het werkt tegelijk aan de attitudes van de leerlingen en aan hun algemene vorming. Voor elk van deze aspecten werden doelen uitgeschreven. Hét basiskenmerk van de leerlingen in die onthaalklas is hun diversiteit. Ontwikkelingsdoelen bieden de kans daarmee rekening te houden via een individueel leertraject.

De procedure voor de totstandkoming van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen via een doorgedreven betrokkenheid van alle onderwijsactoren is een eerste waarborg voor een breed draagvlak. De actualisering van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen is, zoals al vermeld, gebaseerd op evaluatie- en referentiegegevens. De bekrachtiging door de decreetgever moet de onontbeerlijke maatschappelijke consensus bevestigen. Samen met de onderwijsgemeenschap vertrouwt de minister er op dat het Vlaams Parlement tot deze bekrachtiging zal overgaan.

2. Algemene bespreking

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, wijst op het kind-en jongere-effectrapport (JoKER) op p. 265 en de reguleringsimpactanalyse op p. 373 van het ontwerp van decreet (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 215/1).

Mevrouw *An Michiels* feliciteert de minister met het feit dat hij het ontwerp van decreet ter bekrachtiging van het besluit tijdig heeft ingediend, dit in tegenstelling tot de gewoonte van zijn voorganger. Het decreet bevat twee delen: ten eerste de ontwikkelingsdoelen 'Nederlands voor nieuwkomers' in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs en ten tweede bepaalde eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het secundair onderwijs. Dat laatste kan nog eens worden opgesplitst in eindtermen 'Neder-

lands' en eindtermen 'Moderne vreemde talen' in het bso. Dat maakt het niet eenvoudig. De spreker hoopt dat de scholen hieruit wegwijs geraken.

De ontwikkelingsdoelen 'Nederlands' voor OKAN (Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers) vindt de Vlaams Belangfractie een goede zaak. Zoals terecht in de memorie van toelichting wordt aangehaald, deed elke school of leerkracht tot op heden wat goed was zonder kader waaraan kon getoetst worden wat moest bereikt worden. Dit betekent niet dat, in moeilijke omstandigheden, er in het verleden geen degelijk werk werd geleverd, integendeel. Mevrouw Michiels leest in de memorie van toelichting dat voor het opstellen van de ontwikkelingsdoelen gebruik werd gemaakt van de expertise van het Steunpunt Nederlands als Tweede Taal (nu omgedoopt tot Centrum voor Taal en Onderwijs) en het Steunpunt Intercultureel Onderwijs (nu Steunpunt Diversiteit en Leren). Zij hoopt dat ook de jarenlange ervaring van de leerkrachten in rekening werd genomen. Wat dit betreft vraagt zij ook of de minster een initiatief zal nemen zodat goede klaspraktijken en werkmateriaal kenbaar worden gemaakt?

Voor de eindtermen 'Nederlands' verwijst zij naar haar tussenkomst bij de aanpassing van de eindtermen 'Nederlands' voor het basisonderwijs en secundair onderwijs tijdens de vorige legislatuur. Zij verwijst naar de klacht van vele leerkrachten dat de woordenschat en de grammaticale kennis ondermaats en ondergeschikt is aan de praktische vaardigheden. Dit wordt nu taalbeschouwing genoemd maar dat dekt volgens haar niet de lading. Het is ook geen antwoord op de vraag van de leerkrachten. Het probleem blijft dus bestaan.

Mevrouw Michiels vindt het positief dat in het beroepsonderwijs voortaan een moderne vreemde taal moet worden aangeleerd. Zij hoopt wel dat er bij de verdere uitvoering rekening mee wordt gehouden dat deze leerlingen kiezen voor een beroepsgerichte vorming en niet voor een algemene vorming. De vreemde taal die wordt aangeboden moet dus functioneel zijn. Alhoewel men niet voor elke beroepsrichting een specifieke eindterm kan opstellen, hoopt de spreker dat de minister overleg zal plegen met de leerplanmakers en de educatieve uitgeverijen. Dit om duidelijk te maken dat het van belang is om voor deze diverse doelgroepen goede handboeken te hebben. Uit eigen ervaring weet zij dat dit niet het geval is. Als dit niet mogelijk is, vraagt zij dat de minister het mogelijk maakt dat leerkrachten hun ervaringen en lesmateriaal kunnen delen.

Mevrouw *Sabine Poleyn* vindt het goed dat de ontwikkelingsdoelen voor OKAN nu worden vastgelegd. Dat drukt ook een zekere waardering uit voor wat er gebeurt. Voor de eindtermen 'Nederlands taalbeschouwing' voor de tweede en derde graad vindt zij het positief dat wordt voortgebouwd op de eindtermen 'Nederlands taalbeschouwing' voor de eerste graad. Zo komt er eenheid in het gebruikte jargon. Wat de eindtermen 'Moderne vreemde talen' voor het bso betreft, werd ervoor gekozen om slechts één vreemde taal aan te bieden. Dit in tegenstelling tot de vraag van de Europese Unie om twee vreemde talen te doceren. Zij verwijst naar de kritiek van de Vlaamse Onderwijsraad. Die stelt dat het goed is om Engels of Frans als een vreemde taal functioneel aan te bieden in het bso maar het is wel een eindterm. Wat met leerlingen die niet in een taalgebonden richting van het bso zitten maar deze eindterm niet halen? Neemt hierdoor de ongekwalificeerde uitstroom hierdoor niet toe? Het gaat hier om een moeilijk evenwicht.

Tot slot vraagt mevrouw Poleyn hoe deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen zullen gecommuniceerd worden?

Mevrouw *Kathleen Deckx* stelt dat het besluit van de Vlaamse Regering in nauwe samenspraak met het onderwijsveld tot stand kwam. Deze goede maatschappelijke en onderwijskundige onderbouwing stelt haar gerust. Een moderne vreemde taal maakt voortaan deel uit van de basisvorming in het bso. Zij vraagt of hierdoor het aantal lesuren stijgt of worden andere vakken als gevolg hiervan geschrapt?

– *antwoorden van de minister*

De *minister* wijst erop dat het besluit en de uitwerking zeer goed zijn voorbereid. Voor de moderne vreemde talen bijvoorbeeld is er in april 2008 uitgebreid overleg geweest met de uitgeverijen en de leerplanontwikkelaars van de onderwijskoepels. De nodige communicatie wordt voorzien, onder meer binnen de pedagogische begeleidingsdiensten. In de toekomst zal worden gekeken naar de werking van deze pedagogische begeleidingsdiensten. De minister denkt dat men moet evolueren naar een structuele ondersteuning van leerkrachten door de pedagogische begeleidingsdiensten in plaats van een individuele lerarenbegeleiding.

Er is voor de vreemde talen ook rekening gehouden met het specifieke karakter van het bso. De niveaus zijn ingeschaald volgens het 'Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen' (ERK). Het gaat eerder om een zelfredzaamheidspakket en een abstractieniveau aangepast aan de opleiding. Belangrijk is dat de Vlaamse overheid geen aantal uren vastlegt voor de basisvorming in de tweede en derde graad van het bso. Dat gebeurt wel in het derde jaar van de derde graad. Het is de opdracht en de bevoegdheid van de scholen om hiermee rekening te houden wanneer ze de basisvorming bepalen. In een aantal studierichtingen waar nu al één of meer moderne vreemde talen worden aangeboden zal het statuut van die uren veranderen. In een aantal andere gevallen bestaat de mogelijkheid dat de basisvorming verzwaard wordt. Dat mag echter in principe geen probleem zijn omdat op een totaal van 36 uur de nodige tijd kan besteed worden aan basisvorming in de tweede en de derde graad van het bso.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikelen 1 en 2

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen worden eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Artikel 3

Bij dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen bij 3 onthoudingen.

4. Eindstemming

Het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 tot vaststelling van de ontwikkelingsdoelen Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs en tot wijziging van sommige eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het secundair onderwijs, wordt aangenomen met 10 stemmen bij 3 onthoudingen.

De voorzitter,

Boudewijn BOUCKAERT

De verslaggever,

Kathleen DECKX